

Václav
Říha

Kovář Paška

Půjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

Fpřístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

Pořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Znění tohoto textu vychází z díla Kouzelná lucerna tak, jak bylo vydáno vydavatelstvím Národní práce v roce 1945 (SEIFERT, Jaroslav. *Kouzelná lucerna : výbor českých pohádek*. Uspořádal a úvodní báseň napsal Jaroslav Seifert, obrázky Karel Svoboda. 2. vyd. Praha : Národní práce, 1945. 160 s.).

Text díla (Václav Říha: Kovář Paška), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), není vázán autorskými právy.

Citační záznam této e-knihy:

ŘÍHA, Václav. *Kovář Paška* [online]. V MKP 1. vyd. Praha : Městská knihovna v Praze, 2012 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. Dostupné z WWW:
<http://web2.mlp.cz/koweb/00/03/34/76/97/kovar_paska.pdf>.

Vydání (obálka, grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.1 z 1. 11. 2012.

Kovář Paška

U císařské silnice, pod velikým ořechem, stála stará kovárna a v té kovárně bydlil kovář Paška se svou ženou. Díla bylo dost: celý den jezdili po silnici vozkové s velikými náklady, stavěli se rádi u kovárny, dávali kovat koně, opravovat svorky na voze, rádi si poseděli na lavičce pod ořechem, vyprávěli, co je ve světě nového. Paška rozuměl dobře svému řemeslu, ale byl vzteklý, rád se napil, doma bylo plno dětí, křiku, tak raději vysedával dole ve vsi v hospodě. Po čase kovárna sešla, vozkové už raději o ni ani nezavadili, když kovář nebýval doma, a žena se trápila, neměla co dát dětem jíst, vyčítala muži, že je ožebračí, že ji tím svým pitím přivede do hrobu. Paška se tím více jedil, utíkal z domu, sedával celé dny v kořalně u Žida, pil na dluh; až mu už nepatřil na kovárně ani hřebík, přišli páni od úřadu, že se ta kovárna bude prodávat.

Paška před pány utekl, nechtěl se na to dívat, jak všecko spisují, žena pláče, děti se krčí v koutku – schoval se v smrkovém lese nad Čertovou roklí u řeky, kde stála u studánky kaplička svatého Václava. Napřed namířil do té kapličky, ale pak si pomyslíl:

„Co já, zoufalý nebožák, se mám ještě dál plahočit tím bídným světem, beztoho už mi nikdo ruky nepodá, raději udělám tomu všemu konec.“

Vytáhl kudlu, řezal ze staré lípy u studánky pruhu lýka, kroutil z nich provaz, že se oběsí. Jak tak máčí to lýko ve studánce, vidí ve vodě, že nad ním někdo stojí. Byl to myslivec, měl černé oči jako trnky, za kloboukem kohoutí pero a jednu nohu nakřivo. Díval se chvíli na kováře, co to robí, a pak se ho zeptal:

„Paško, nač pak kroutíš ten lýčený provaz, copak budeš věšet?“ Kovář byl dopálený na celý svět, odplivl si: „Čerta starého budu věšet. Myslivec se lekl a prosil:

„Milý Paško, toho nedělej. Víš co, já ti půjčím peněz, co budeš chtít, pěkně se mi podepiš, že mi je za sedm let vrátíš. Když vrátíš, dobrá, když nevrátíš, půjdeš se mnou.“

Paška, jak slyšel o peněžích, hned byl ke všemu svolný. Myslivec se ztratil, za chvíli přivlékl pytel dukátů, kovář se kousl do malíčku, namaloval mu malíčkem na ceduličku tři křížky, sebral pytel na záda a klusal vesele do kovárny. Tam ti páni ještě chodili po dílně, sepisovali všechno; měchy, kovadlinu, kleště, kladiva, že to budou prodávat, ale kovář se na ně rozkřikl:

„Marš ven, tu jsou peníze.“

Nasypal jim těch dukátů, zaplatil celý dluh, páni se hned uctivě poroučeli. Paška se z radosti opil, že dva dny vospával, koupil si koně, kočár, jezdil po trzích, po posvíceních, na dílo ani nesáhl. Kovářka byla ráda, že má čím děti ošatit a nakrmit, ale trápila se, jak to tak půjde dál, když muž nic nedělá, jen utrácí peníze.

Po čase, když už bylo peněz namále, čas utíkal, kovář se vzpamatoval, vzpomínal, co bude, až si ten myslivec – však už věděl dobře, jaký to je myslivec – přijde pro peníze. Nechal bouření, zůstával doma, zřídil si znovu kovárnu, a po čase zas se stavovali vozkové u kovárny, dávali kováři práci, zas bylo dobře, žena byla šťastná, že muž nabyl rozumu, že mohli děti vybavit jedno po druhém do světa.

Ale kováři bylo nedobře, čím více se blížil sedmý rok, tím víc vzpomínal na ceduličku, počítal, co si po groších uschránil; ale co to bylo na ten pytel dukátů! Kovářka se divila, jaký se stal z muže nemluva, dřív si zpíval a řečnil celý den; ale kovář nechtěl s barvou ven, myslil si, že je času dost, až ten od studánky si přijde pro peníze.

Tak se přiblížil poslední den sedmého roku, však to bylo zrovna na svatého Václava o posvícení. Paška poklidil kovárnu, navečer, když vozkové odjeli, sedl si se ženou na lavičku pod ořechem, kouřil a díval se smutný do kraje, ani se mu nechtělo vzpomínat, co bude zítra. Jak tak hledí podél silnice, slunce už zapadalo, vidí v dálce dva poutníky, jak se blíží ke kovárně. Měli dlouhé haleny, celé uprášené, a byli ušlí; dali pozdravení a prosili, že si trochu odpočinou na lavičce a jestli by se mohli napít vody. Ten jeden byl stařeček, měl hlavu holou jako koleno, ale ten druhý byl mladý, modré oči mu jen

zářily dobrotou. Kovářka hned běžela do světnice, měla už napečeno koláčů na posvícení, přinesla jim jich na ošatce a džbán mléka z večerního dojení. Kovář zval hosty, aby tam zůstali na noc, kam by šli dál v té tmě. Poutníci jim pěkně poděkovali, jedli, pili, hovořili, navečer si šli lehnout na seno.

Na druhý den, sotva vyšlo slunko, kovářka uvařila hostům snídani, kovář je zdržoval, aby si tam u něho ještě pobyli, byl rád, že nebude sám, až tam ten přijde. Ale poutníci se chystali na cestu a ten mladý hoch povídal: „Paško, já dobře vím, jak je ti těžko u srdce; ale že jsi nás tak pěkně pohostil, řekni, co si přeješ, já ti pomohu.“

Ten stařeček stál při tom už na silnici, ale kýval na kováře a ukazoval rukou k nebi, ať prý si přeje přijít do nebe. Kovář myslil si, co vy, ubozí poutníci, byste mi mohli pomoci v mé těžkosti, jen se usmál, jakoby nic: „Však co byste mi děkovali za málo, a co bych si mohl ještě přát na tomto světě. Leda, že se mi tu povaluje všelijaká čeládka na lavičce před kovárnou, kradou mi v noci ořechy se stromu, máme jich letos hezky, tak kdo se toho stromu dotkne, aby nemohl sám pryč, dokud mu nedovolím.“

Stařeček se zarmoutil, vykročil, ale ten mladý se ani neusmál, jen pravil: „Škoda, že tvá mysl jen k pozemským věcem tíhne, ale staň se, co si přeješ, i to ti bude k dobrému.“

S tím se rozloučili a kovář díval se za nimi, jak odcházejí proti slunci, taková zař nad nimi sálala až k nebi. Kovářka se chystala do kapličky na mši, kovář se vymlouval, že ho bolí hlava, zůstal sedět na lávce, louskal ořechy a čekal, co bude.

Po chvíli vidí, jak s druhé strany kluše myslivec po silnici, až se mu pero třese na klobouku. Přibelhal se k lavičce, čenichal, nějak mu to tam nevonělo, ale hned vystrkoval ceduličku, sháněl se po dukátech. Paška si jen vzdychl:

„Však dobře víš, sloto pekelná, že dukátů nemám, ale co je dělat, jsem tvůj, počkej jen chvílku, co se schystám na cestu.“

S tím odešel do světnice pro kabát a hůl, čert si zatím sedl pod ořechem, smál se, už cenil zuby, těšil se, jak dostal kováře. Kovář vyšel na zápraží, zavřel dveře, schoval kliku za okénko a volal na

něj, aby už šli, než se vrátí žena z kostela, aby bylo bez pláče. Čert chtěl vykročit, ale jen zaječel bolestí, zůstal sedět na lavičce jako přiklížený, ne a ne se odtrhnout od stromu. Kovář šel k němu, co to ten spratek tropí, že nevstává, ale čert se jen vrtěl, naříkal, že je to svěcené, aby prý mu kovář pomohl vstát. Tu si kovář teprve vzpomněl, co ten mladý poutník povídal, poznal, že má čerta ve svých rukou. Přetáhl ho holí, až se čert svinul do klubička, a zvolal: „Však já ti pomohu! Hoši, Vincku, Slávku, chutě sem, dívejte se, jakého máme vzácného hosta, pojd'te ho uctít.“ Tovaryši se myli na dvorku u pumpy; když viděli kováře, jak čerta vyplácí, co kdo chytil, s tím běžel, a na milého čerta, až mu přecházel sluch i zrak. Po chvíli kovář povídá: „Tak teď dost, ceduličku sem, sic začnem znova.“ Čert hned vytáhl ceduličku, a sotva kovář křik: běž! upaloval po silnici, jen se za ním prášilo. Když se kovářka vrátila z kostela, cítila takový puch, že nestačila vykuřovat, ale nevěděla, jakého tam měl muž hosta.

Žili spolu ještě po léta šťastni, až zestárli, syn převzal kovárnu, kovář šel na výminek, sedávali s kovářkou na lavičce pod ořechem, vzpomínali na staré časy. Když tak zas jednou seděli spolu ten večer před svatým Václavem, kovář se přiznal ženě, jak byl tehdy v úzkých, co to bylo s tím myslivcem a s těmi poutníky. Žena mu vyčítala, proč tehda nedal na dobrou radu, raději si nepřál nebe, co si teď k stáru počne, až Smrt na něj přijde. Kovář se smál, na to že je času dost, ale když se ohlédl, viděl, že u nich stojí stará babka s plachetkou na hlavě, s košíkem na ruce. Myslíl si, že je to žebračka, poslal ženu, aby jí nalila trochu polévky, a zval babku, aby si přisedla. Ale babka vytáhla z košíku přesýpací hodiny a pravila:

„Pro mne není klidu k posezení, já musím jen putovat a ty půjdeš se mnou, hled', tvoje hodina už dochází,“ už se v těch hodinách dosypovala poslední zrnka úzkým hrdélkem. Kovář se lekl, prosil babku Smrt, aby mu ještě počkala, že se ještě na tu dalekou cestu neuchystal, ale babka že ne, za půl hodiny že bude po všem, jen ať se chystá. Kovář se zarmoutil, nevěděl, co počít, babka jen cupkala kolem něho, hleděla k hodinám na lavičce a jala se sbíratí po zemi

ořechy, hryzla jádra bezzubými dásněmi, to prý je dobré pro chuť. Kovář, když ji tak viděl sbírat, povídá:

„Babičko, copak s těmi červivými padankami, pojdte, já vás vysadím na strom, natrháte si jich plný košík, než mine má hodina.“

Babka byla hned svolná, ořechy prý ráda, kovář ji vysadil na rozsochu do větvi a šel se rozloučit se ženou. Žena, jak slyšela, co se stalo, vyběhla ven, lomila rukama, hnala se po hodinách, proč prý muž má už umírat, vždyť má ještě síly za čtyry. Babka křičela, chtěla dolů, ale nemohla se ani hnout a kovářka hned převrátila hodiny, ještě poslední zrnko nespadlo, hodiny zas se sypaly z plného, kováři bylo, jako by se znovu narodil. Smrt naříkala, co se stane, že bez ní celý svět zajde, ale kovář se jí smál, sebral hodiny, postavil je ve světnici na almaru a vlezl si spokojeně do peřin.

Smrt se celou noc na stromě klepala zimou, ráno bědovala, prosila, hrozila, ale nic platno, kovář ji nechtěl pustit, dokud mu neslíbí, že mu ty hodiny nechá. Smrt se zaříkala, že to není možná věc, pak ztichla, ani nedutala, jako by tam v tom listí nikoho nebylo.

Kovář z radosti, že se mu to tak dobře povedlo, pravil kovářce: „Víš co, tohle posvícení oslavíme: já zapáchnu vepře a ty zadus pár holubů, pozveme si hosty, ať se přijdou podívat, jakého to máme na stromě vzácného ptáka.“

Hned si připravil necky s horkou vodou, smolu, nabrousil nůž a vytáhl vepřika z chlívků. Ale když ho píchl, vepřik si jen zakvikl, rozběhl se po dvorku a chrochtal, hledal koryto. Kovář hned za ním a tu běží kovářka od holubníka, volá: „Václave, jaké jsou to čáry; jak jsem ty holuby dusila, jen zatřepali křídly, vzlétli, tamhle se natřásají na střeše.“ Nevěděli, co to je, proč ta zabitá zvěř nezmírá, ale na ořechu zaslechli kašlat a chraptit, to se Smrt smála, až se kuckala. Kovář už viděl, že udělal nedobře, jenže tvrdohlavý byl, nechtěl povolit, raději jedli o posvícení jen buchtu s mákem. Navečer, když vyšly hvězdy na nebi, jedna ta hvězda spadla k zemi, až se rozzářilo, ohnivý anděl stanul před kovárnou a zahřměl mocným hlasem: „Kováři, je čas,“

Kovář poznal, že Boží vůli se nelze protivit, obrátil hodiny, propustil Smrt, lehl si na postel tváří ke stěně a umřel.

Když se probudil na onom světě, viděl kolem sebe samou záři, oblaky slyšel, jak nebeské sféry líbezně hrají, a tak šel po těch nebeských luzích, až došel k rajske bráně, jen se třpytila jako slunce v zlatých obláčcích. Zaklepal na bránu, v bráně se otevřelo okénko a okénkem vyhlédl ten stařeček, co u něho byl kdysi v kovárně. Sotva uviděl Pašku, zamračil se a volal:

„Paško, jdi pryč, pro tebe tu není místa. Však jsem ti dost ukazoval, aby sis přál nebe, a když jsi nechtěl, co sis přál, tos dostal.“

Zavřel okénko, ale Paška tloukl dále na bránu, prosil, volal, až vzbouřil celé nebe. Svatý Petr si šel stěžovat, jaký tam Paška tropí hluk, ale Pán Ježíš se nad Paškem smíloval, že byl poslušný, propustil Smrt, a kázal Petrovi, aby ho pustil do nebe.

Paška vběhl do nebe všecek radostný, prohlížel si ty rajske luhy, díval se, jak tam svatí zpívají, chválí Pánaboha, ale po chvíli si vzpomenu na ženu, chtěl se podívat, jak se jí bez něho daří na světě. Díval se z oblaků dolů na zem, až uviděl starý ořech, kovárnu u silnice, kovářka šla polem k lesu do kapličky se modlit, plakala a kolem stromu pobíhali kluci, klátili ořechy, cpali si kapsy. Paška, jak je uviděl, rozlítl se:

„Co vy, chaso nezvedená, jen jsem z domu vytáhl paty, už budete krást?“

Chytil tam podle sebe zlatou stoličku, co na ní sedávali svatí, a mrštil jí dolů po ořechu, až se zablýsklo a zahřmělo. Svatý Petr přiběhl, co se děje, a když viděl Pašku, jak láteří a hrozí, jaký tropí nepořádek, chce opravovat Boží spravedlnost, rozhněval se na něj a vyhnal ho z nebe. Paška se chvíli rozmýšlel, ale pak si postavil hlavu:

„Dobrá, když mne tu nechcete, vždyť já tu nemusím být, beztoho tu nevím, co počít, není tady pro mne žádná práce.“

Sebral se a šel rovnou dolů do pekla. Čím dál šel, tím byla cesta širší a po ní šlo pořád víc a víc lidí, takový proud se valil, až došli

k pekelným vratům, sálal z nich věčný oheň. U vrat seděl v budce čert, co ho Paška vyplatil v kovárně, sotva stačil vyvolávat z knihy všechna jména lidí, co se tam hrnuli. Ale když uviděl Pašku, křičel: „Zavřete, zavřete, to je Paška, kovář, zle je, ať nám sem nevleze!“

Už rachotily řetězy, skřípěly veřeje, ale Paška se tam přitiskl s těmi ostatními. Protože mu musil čert úpis vrátit, bylo jeho jméno v knize přeškrtnuté, nikdo si ho nevšímal, nechali ho s pokojem.

Paška tam bloudil po tom pekle, prohlížel si, jak tam hoří ohně pod kotly, jak se tam opékají duše na rožních, až se dostal do toho hlavního pekla, tam seděl Lucifer, přikovaný řetězem na kovadlinu. Paška si prohlížel chvíli ten řetěz – měl oka tak veliká, že jedno nestačil člověk vyzdvihnout – zkoušel nýty, ale ta práce se mu nikterak nelíbila.

„Kterýpak fušer tohle koval,“ povídal, „vždyť tohle je řetěz jako na psy, počkej, já ti ukovám řetěz, ten vydrží až přes soudný den.“

Hned se sháněl po kladivu, po kleštích, chystal se, že Lucifera přiková jak se patří. Čerti se rojili strachy, co se stane, že Lucifer se ani o soudný den z toho řetězu nedostane. Až ten chromý čert od vrat zavolal si pár čertíků, pošeptal jim něco do ucha a poslal je z pekla ven.

Po chvíli bylo do pekla slyšet zvenčí, jak práskají biče, hrčí kola, vozkové volají: „Hý, čehý, stará, zaber, ať dojedeme.“ Paška ustal kovat, poslouchá, co to, vykřikl:

„To jsou formani od nás!“

Hodil kladivem a běžel ven, myslel, že tam jedou vozkové kolem pekla, že se snad doví něco nového. Ale když vyběhl, neviděl nikoho, jen několik čertíků, ti se mu smáli, vklouzli do brány, brána se s rachotem zavřela a jen chromý čert volal skrz mřížku:

„Jdi, odkud jsi přišel, však se sem víckrát nedostaneš.“

Tak Paškovi nezbylo, než zase stoupat vzhůru k nebi. Šel, až došel zpátky k nebeské bráně, tam se schoulil a tesknul. Dlouho tam seděl tak sám, nikdo nešel, až konečně spatřil starou dušičku, jak plyne ke bráně – byla to jeho žena.

Na zemi se jí stýskalo po muži, až od stesku umřela. Jen se dotkla brány, brána se jí otevřela, svatý Petr vítal novou dušičku, ale kovář se jí schoval za sukně a vklouznul za bránu. Žena, jak ho uviděla, hned se s ním objímala, radostí plakala. Petr ho chtěl vyhánět, ale když žena za něj prosila, že by bez něho nemohla být v nebeské radosti, nechal ho tam sedět v koutku u brány.

A tak tam kovář Paška sedí dosud, pomáhá svatému Petru mazat zámek a kliku, otevírá za něj bránu, když chodí s Kristem po světě.

Václav Říha
Kovář Paška

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.1 z 1. 11. 2012